

Brandutredningar i Sverige

Räddningsverkets brandutredarprogram startade 1996 och sedan dess har hundratals bränder utretts varje år. Det är en viktig del av att förebygga bränder.

Utredning ger högre säkerhet

Att följa upp bränder med en grundlig utredning är en naturlig del i det förebyggande arbetet. Räddningstjänsten har där en viktig uppgift att lära av misstagen, ta vara på erfarenheterna och förhindra liknande bränder i framtiden.

Att dokumentera och följa upp insatser i syfte att förebygga olyckor är något som alla räddningskårer behöver göra. Genom att fotografera, filma, beskriva och diskutera skapas underlag för åtgärder och förändringar. Det är på samma gång en kvalitetssäkring som hjälper den lokala räddningstjänsten att sätta upp nya mål.

Utredningar av bränder görs också av polisen, men enbart vid misstanke om brott. För att komma tillrätta med det stora antal bränder som annars inte skulle bli utredda, började Räddningsverket 1996 att bygga upp ett brandutredar-program.

Med nya lagen om skydd mot olyckor ställs från 1/7 2004 krav på att olyckor som lett till räddningsinsats utreds, både avseende olycksförloppet, orsaken och hur insatsen bedrevs.

Räddningsverkets brandutredarprogram

Räddningsverket har kontrakterade brandutredare vid ett 40-tal kommunala räddningstjänster och de gör drygt 500 utredningar årligen (2004). Utredarna utbildas tillsammans med polisens tekniker vid Räddningsverkets skola i Revinge.

För att upptäcka brister och föreslå förbättringar behövs ofta flera exempel än vad en enskild räddningstjänst kan bidra med. Med hjälp av brandutredarprogrammet tas rapporter av nationellt intresse fram, som tillsammans med insatsstatistik bildar underlag för riktade informationsinsatser, föreskrifter, allmänna råd, analyser och utbildningar.

Erfarenheterna från utredningarna sprids på flera olika sätt, bland annat genom artiklar i tidningen Sirenen och årliga möten med brandutredarna. Utredningarna finns också i Räddningsverkets databas RIB. Räddningsverket håller även kontakten med berörda tillverkare, leverantörer och andra myndigheter som har intresse av utredningarna: Boverket, Vägverket, Konsumentverket, Polismyndigheten och Elsäkerhetsverket.

Räddningsverkets brandutredarprogram hjälper räddningstjänsten att ta vara på erfarenheter, lära av misstag och utveckla arbetet. Eftersom kunskaperna är allmängiltiga är de av intresse för alla räddningstjänster och andra berörda.

Hur arbetet går till

Brandutredarens uppgift är att fastställa mer än bara brandorsaken. Undersökningen omfattar startplats, startföremål och brandens utveckling samt hur väl det förebyggande brandskyddet och de tekniska installationerna fungerade. Dessutom kartlägger utredaren människors reaktioner när branden upptäcktes och räddningstjänstens insats. På brandplatsen samarbetar man med polisens utredare.

Brandutredningarna följer upp både det förebyggande arbetet och insatserna. Personalen får en bild av hur rutinerna fungerade, hur byggnadsteknik och installationer inverkade på arbetet samt hur samarbetet med polis, ägare och andra inblandade förlöpte.

Två exempel på lyckade utredningar

Färdtjänstbilar

Vid två tillfällen då färdtjänstbilar fattade eld uppmärksammades ett problem i bilarnas konstruktion: den nedfällbara lämmen baktill gjorde det omöjligt att öppna dörrarna, med följd att det inte fanns något sätt att evakuera personer som inte kan ta sig ut på egen hand. En person har dött på grund av detta. Räddningsverket kontaktade då Vägverket, som fick till stånd en ändring i lagen: nya fordon av den här typen måste utrustas med en sidodörr för att minska riskerna. Äldre fordon som saknar dörr ska utrustas med ett handtag för nödöppning som fungerar även då motorn inte är igång.

Snuskylar

Efter ett flertal liknande bränder och brandtillbud i affärer och snabbköp gjorde brandutredarna upptäckten att en viss typ av glimtändare för tändning av belysningen i kyl- och frysmaskiner för snus och tobak var orsaken. Problemet kunde med hjälp av rapporterna kartläggas och sedan presenteras för tillverkaren – som ändrade konstruktionen.

Det var en glimtändare av denna typ som var orsaken till ett flertal bränder i snuskylar.

Här finns brandutredarna:

